

Антон ФІЛПЕНКО,
доктор економічних наук,
професор кафедри
світового господарства і міжнародних економічних відносин
Навчально-наукового інституту міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

СТЕЖКАМИ РОЗБУДОВИ

Після закінчення аспірантури 1975 року мій науковий керівник професор Віктор Будкін запросив мене на щойно створену кафедру міжнародних економічних відносин факультету міжнародних відносин та міжнародного права Київського державного університету ім. Тараса Шевченка. На мене дуже сильне враження справив професорсько-викладацький склад факультету, серед якого були декан факультету, професор Гліб Цветков, фронтовик, професори Петро Удовиченко — колишній Постійний представник України в ООН, Ігор Лукашук, Костянтин Забігайло, Геннадій Матвеєв, доценти Володимир Буткевич, Георгій Биков, Володимир Василенко, Василь Волковинський, Олексій Єременко, В. Лукашенко, Петро Мартиненко, Віктор Пащук, Костянтин Сандровський, Володимир Меньшов. З іншого боку, надзвичайно барвистим був склад студентів: на факультеті навчалися представники майже 90 країн світу з Європи, Азії, Африки, Латинської Америки. Мені як молодому асистенту доручили не тільки проводити семінарські заняття, а й очолити Раду національної дружби факультету, що передбачало організацію і здійснення низки політико-культурних заходів, присвячених визначним датам у житті відповідних країн. У ті часи практикувалися регулярні зустрічі і бесіди зі студентами в гуртожитках, літні поїздки до Криму, зокрема до Алушти, де поєднувалася робота на полях і відпочинок на морі.

Крім зазначених заходів, брав участь у організації та проведенні ознайомлювальних навчально-практичних екскурсій студентів до Університету дружби народів ім. П. Лумумби, до Лейпцизького університету. Після захисту кандидатської дисертації, отримання звання доцента мої функціональні обов'язки стали ширшими, я був керівником у аспірантів та під час написання курсових, дипломних робіт. З урахуванням попереднього досвіду 1984 року мене призначили заступником декана факультету із завданням координувати навчально-виховну роботу між кафедрами, громадськими організаціями, кураторами академічних груп, земляцтвами іноземних студентів. Спількування із очільниками факультетів, завідувачами кафедр, керівниками громадських організацій дало можливість набути необхідний досвід управлінської роботи, напрацювання оптимальних алгоритмів під час вирішення часом непростих проблем великого інтернаціонального колективу студентів, пошуку компромісів у складних ситуаціях. Тоді співвідношення між студентами було в середньому таке: іноземці — 90%, українці — 10%.

Так сталося, що на кафедрі міжнародних економічних відносин на початку 80-х років, на відміну від інших кафедр, не було жодного доктора наук. За підтримки членів кафедри, керівництва факультету я пришвидшив підготовку докторської дисертації, захистивши її на спеціалізованій вченій раді економічного факультету (голова ради академік Анатолій Чухно) 1987 року. Невдовзі внаслідок реформування системи підготовки іноземних студентів 1988 року мене було обрано деканом факультету міжнародних відносин і міжнародного права. Одним із перших вагомих результатів стало створення першої в історії України спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій зі спеціальності міжнародні економічні відносини, яку я очолював протягом 31 року. У 1990–2021 роках було захищено 37 докторських та понад 230 кандидатських дисертацій українськими та іноземними здобувачами з 24 країн світу. Практично усі нинішні доктори економічних наук Навчально-наукового інституту міжнародних відносин захистили свої дисертації на цій вченій раді.

Із набуттям Україною незалежності значно збільшилося вікно можливостей щодо навчальних, наукових, творчих контактів із іноземними навчальними закладами. З одного боку, для читання лекцій 1–1,5 місяця для різних категорій студентів і аспірантів на кафедрі було запрошено відомих фахівців. З іншого — практично всі викладачі кафедри скористалися можливостями науково-педагогічних стажувань в закордонних університетах і наукових центрах. Світ побачили спільні публікації з іноземними фахівцями зі світової економіки і міжнародних економічних відносин. Для викладання на кафедрі запрошували також відомих українських науковців і практиків.

COVID-19 і особливо повномасштабне російське вторгнення 2022 року значно ускладнили і навчально-виховний процес, і науково-дослідну діяльність, які здійснюються переважно в дистанційному форматі. Зазначене вимагає застосування сучасних цифрових платформ, новітніх методів навчання і наукових досліджень з тим, щоб зберігати і розвивати кращі традиції Шевченкового університету.

Anton FILIPENKO,

*Doctor of Economics, Full Professor,
Department of World Economy and International Economic Relations
of the Educational and Scientific Institute
of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv*

ALONG THE PATHS OF DEVELOPMENT

Abstract. The author recounts how, upon completing his postgraduate studies in 1975, Professor Budkin invited him to join the newly established Department of International Economic Relations at the Faculty of International Relations and International Law of Taras Shevchenko National University of Kyiv. The scholar was impressed by the high professional level of the faculty and the diversity of the student body, which included representatives from nearly 90 countries. He was responsible for conducting seminars and leading the Faculty's National Friendship Council, which organised cultural and political events. After defending his PhD thesis and earning the title of Associate Professor, his responsibilities significantly expanded. In 1984, he took on the role of Deputy Dean of the Faculty, overseeing educational and training activities.

In 1988, his experience contributed to his election as Dean of the Faculty. One of his significant achievements was the creation of a specialised Academic Council for the defence of doctoral dissertations in the field of international economic relations, which he chaired for 31 years. Students defended 37 doctoral theses and over 230 PhD theses during this period. Unfortunately, the COVID-19 pandemic and the full-scale russian invasion in 2022 complicated the educational process and research activities, necessitating modern digital platforms and innovative methods to preserve and develop university traditions.

Keywords: Department of International Economic Relations, Faculty of International Relations and International Law, Specialised Academic Council for the Defence of Doctoral Thesis, Head of the Department.